

на уредба и никакъв личен успѣхъ безъ суровъ житейски опитъ, безъ поука, извлѣчена отъ прекаранитѣ нещастия. На Ив. Шопова въ Москва той пише въ 1846 г.: „Така и ти, въпрѣки всички бедствия, напредвашъ и се поправашъ (— „повечето велики мъже тъй сж почвали“, бележи той по-рано), защото ти се явяватъ безбройни удобни случаи и обстоятелства да узнаешъ по-реално и по-добре това, което четешъ въ книгитѣ... и особено да узнаешъ, какъ кривитѣ начала и идеи най-криво управляватъ главитѣ на човѣцитѣ и ржководятъ сждбата на всички народи. Азъ съ такива и подобни опити съмъ достигналъ до това положение...“ Сжщия реаленъ примѣръ, сжщата положителна метода на действие сочи той и при народното въздигане, при българската борба за самосъхранение. Анализувайки причинитѣ за провала на Турция, той изказва убеждението си, че невежеството и покварата водятъ неминуемо къмъ разлагане и покоряване на държавитѣ. Известни блага и привилегии могатъ да се упазятъ само ако се градятъ на умно ржководена политика. „Винаги въ най-проститѣ механически и долни занятия има нужда отъ научни знания и отъ опитностъ. А пъкъ какво ли трѣбва да си мислимъ за най-висшата наука, политиката!“ Не бездушна материя, а човѣкъ е предметъ на държавното управление. „Следователно, спасителни за народа правила и учения изникватъ отъ онѣзи умове, които сж положили многогодишно и дълбоко старание да узнаятъ висшата политическа наука“. Не фантазии, а емпирически установени и провѣрени истини могатъ да помогнатъ тукъ.

Отъ това становище Селимински оплаква самоизмамата на невежитѣ, „които си въобразяватъ, че знаятъ и най-висшитѣ науки, когато не знаятъ дори и най-елементарнитѣ“ (така е избличавалъ още Сократъ!), както и самодоволното ограничение на лишениитѣ отъ опитъ и склоннитѣ къмъ празни думи („ударъ въ въздуха“), които сж порицани още отдавна, отъ Плутарха. „Случайно съмъ се срѣщалъ съ мнозина, бележи Селимински, които си противоречатъ въ своитѣ разговори, презиратъ и показватъ стоическа апатия къмъ предмети твърде важни. Тѣ считатъ себе си центъръ на всичко“. Считатъ се това, понеже не сж имали случай ни сами ди вникнатъ въ действителността, ни да се поучатъ малко отъ ония, които сж наблюдавали и изследвали нѣщата. Възмутенъ отъ